GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacţiunea şi administraţiunea:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22. „Gazeta" iese Mercurea, Vinerea si Dumineca.
Preţulŭ abonamentului:
Pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Ţerĭ esterne pe şése lunĭ 14 fr., pe anŭ 28 francĭ.

Anulŭ XLVII.

Se prenumeră:
la poştele c. şi r. şi pe la dd. corespondenţĭ.
Anunciurile:
una serie garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiăcare publicare. — Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 7. Mercurĭ 18 (30) Ianuariu. **1884.**

Braşovŭ 18 Ianuariu st. v.

Se ne ferescă Dumnedeu de vremurĭ grele şi de politica „natională", ce se face pe la noi de către funcţionarĭ şi cu funcţionarii. Numai noi scimŭ ce amŭ avutŭ se tragemŭ cu acéstă politică în era provisoriului Schmerlinghianŭ şi câtŭ de multŭ au fostŭ încurcate trebile nóstre naţionale din partea unorŭ birocraţĭ, carĭ p'atuncĭ şi pe timpulŭ înfiinţărei dualismului au jucatŭ unŭ rolŭ politicŭ mai însemnatŭ. Amŭ avutŭ şi funcţionarĭ mai înalţĭ, carĭ făceau esceptiune dela regulă şi se purtau cu-o reservă prudentă dér acum nu voimŭ se vorbimŭ de esceptiunĭ şi nicĭ de timpulŭ trecutŭ, ci de celŭ de faţă.

Atâtŭ pentru trecutŭ, câtŭ şi pentru presentŭ nu ne-a venitŭ şi nu ne vine în gândŭ de a ne atinge de sentimentele românesci individuale ale funcţionarilorŭ de naţionalitate română. Este vorba de politică şi în politică nu hotăresce sentimentulŭ cuiva, ci mintea şi cugetarea lui petrundetóre şi constanţa şi tăria lui în urmărirea scopului. Nimenea nu va susţiné că funcţiunarulŭ n'ar fi în stare se desvólte şi dênsulŭ asemenĭ insuşirĭ, dér elu se află într'o posiţiune dependentă şi prin urmare ómenii înţelepţĭ din tóte ţerile, ce se dicŭ constituţionale, au convenitŭ în aceea, că funcţionarii nu potŭ fi admişĭ ca conducĕtorĭ politicĭ şi chiarŭ şi în Ungaria unŭ funcţionarŭ până se află în postŭ, nu póte fi nicĭ deputatŭ.

Scimŭ înse din esperiinţă că cu tóte astea cele mai marĭ servicii politice le facŭ guvernelorŭ tocmai funcţionariĭ şi mai alesŭ guvernulŭ actualŭ ungurescŭ este vestitŭ pentru înriurinţa ce-o esercitéza asupra afacerilorŭ publice ale ţerii prin legiónele de funcţiunarĭ, carĭ depindŭ directŭ séu indirectŭ dela atotputernicia lui.

De cândŭ cu memorandulŭ Românilorŭ şi cu manifestaţiunile lorŭ naţionale din anulŭ trecutŭ dlu ministru-preşedinte s'a gânditŭ, că nu este bine se lase conducerea politicei la Români în mâna „agitatorilorŭ şi a duşmanilorŭ statului", carĭ nu depindŭ dela graţia Escelenţiei Sale şi de aceea a pusŭ în mişcare pe funcţiunarii de Românŭ, câţi se mai află pe ici pe colo fórte sporadicŭ, ca se sară ei spre a scăpá patria de memorandele şi protestele Românilorŭ.

Terĕmulŭ de operaţiune şi l'a alesŭ d-lŭ Tisza în Ungaria, pentru că în Ardealŭ, graţiă sistemului sĕu de guvernare, nu mai putea aflá nicĭ cu lampa lui Diogene funcţiunarĭ de Românŭ mai înalţĭ, carĭ se pótă lua asupraşĭ acea gravă misiune, din simpla causă, că afară de vreo doi trei, carĭ işĭ vedŭ de afacerile lorŭ şi nu facŭ politică mare, în Ardealŭ sunt la posturile de capetenia totŭ numai Ungurĭ, Armenĭ, Jidanĭ s. a.

Mai ântâiŭ a fostŭ cavalerulu Mihalka, care a răpezitŭ lancea s'a de scórţă putredă din Marmaţia asupra memorandului conferenţii naţionale române din 1881. Încercarea lui eroică a fostŭ întêmpinată cu hohote asurditóre din Carpaţi până la Tisa.

Au urmatŭ protestele nóstre contra proiectului de lege pentru scólele secundare. Atuncĭ d-lŭ Tisza a începutŭ foculŭ cu vestitele circulare episcopescĭ, şi l'a susţinutŭ c'unŭ asaltŭ alu cohortei credincioşilorŭ sĕi din dietă, cincĭ la numerŭ. Zădarnică şi ridiculă încercare!

Sosescŭ alegerile municipale. Totŭ aparatulŭ de funcţiunarĭ se pune în mişcare, ca se curăţe administraţia de elemente naţionalistc. În Caraşŭ-Severinŭ se provócă o luptă grozavă de principiu. Idea de statŭ este pusă înainte si se trâmbiţă prin ţéră şi prin lume, că trebue se cadă candidatulŭ Românilorŭ la postulŭ de vice-comite, ca se se salveze acea ideă. Persóna combătută cu atâta înverşunare era de 15 anĭ în serviciulŭ acelui judeţŭ, avea tótă aptitudinea pentru postulŭ de vice-comite şi ce e mai multŭ, făcea parte din partida guvernului, numită „liberală." Dér foile jidano-maghiare strigau neîntreruptŭ: josŭ cu Simonescŭ — de elŭ este vorba — căcĭ realegerea lui ar însemna unŭ desastrŭ alŭ guvernului şi alŭ causei, ce-o representă acestŭ guvernŭ.

Ómenii nepreocupaţĭ îşĭ făceau cruce şi se minunau de acéstă comediă. Ce i-a ajunsŭ pe domnii dilei ca se declare pe blândulŭ şi liniştitulŭ Simonescu de omŭ periculosŭ ideei de statŭ? De ce s'au sculatŭ ei cu atâta putere în contra alegerei lui? — Dela unŭ timpŭ încóce au trebuitŭ înse se se convingă totŭ mai multŭ, că realegerea lui Simonescu de aceea a fostŭ aşa de multŭ combătută, pentru că elŭ mai înainte fusese alesŭ de către Românii naţionaliştĭ fără scirea d-lui Tisza. Şi ministrulŭ nostru de interne nu e dedatŭ a suferí în funcţiunĭ mai însemnate ómenĭ, carĭ nu au se mulţăméscă şi nu aştéptă totulŭ dela graţia lui.

Însuşĭ purtarea din urmă a d-lui Simonescŭ adeveresce, că la alegerile trecute nu s'a tractatŭ de persóna lui, care era destulŭ de devotată guvernului, ci scopulŭ falangei jidano-maghiare a fost numai de a umilí şi a respinge partida naţională română din Caraşŭ-Severinŭ, ca se le fie apoi cu atâtŭ mai uşorŭ a-o distruge cu totulŭ. Şiretulŭ ministru-preşedinte n'a pututu se 'şi alégă pentru acéstă operă de distrugere unu icŭ mai bunŭ decâtu pe d. Simonescu însuşi.

Se fimŭ bine înţeleşi. Nu voimŭ se dicemŭ, că d. Simonescu ar avé intenţiunĭ ostile faţă de acea partidă, care l'a susţinutŭ, l'a alesŭ la postulŭ celŭ mai de frunte în comitatŭ şi i-a ajutatŭ a'şĭ căştigá unŭ renume órecare şi afară de marginile judeţului, în care servea. Dér d. Simonescu, póte fără se aibă consciinţa urmărilorŭ atitudinei sale celei mai noue, se face adi instrumentulŭ guvernului spre a loví în principiulŭ ce'lŭ representă partida naţională română din Caraşŭ-Severinŭ şi pe care l'a representatŭ şi dênsulŭ, în modŭ implicitŭ, pe câtŭ timpŭ a fostŭ susţinutŭ de acéstă partidă şi pe câtŭ timpŭ a primitŭ sprijinulŭ ei.

Durerósă afacere acésta: După ce guvernamentalii s'au pusŭ luntre şi punte cá se trântéscă pe vice-comitele Simonescu şi după ce au reeşitŭ, organulŭ lorŭ din Pesta începŭ a'lŭ compătimí şi a asigurá, că stăpânii dilei s'au îngrijitŭ şi pentru Simonescu şi îĭ vorŭ da unŭ mandatŭ de deputatŭ, care a devenitŭ vacantŭ, în cerculŭ Bocşei. Alegerea se facŭ dilele aceste şi d. Simonescu primesce a fi alesŭ cu concursulŭ acelora, carĭ l'au fostŭ respinsŭ cu câteva septemânĭ mai înainte dela cârma comitatului, ear' naţionaliştii fiindŭ în minoritate se abstinŭ cu totulŭ dela actulŭ electoralŭ.

Guvernamentalii 'şĭ-au disŭ: pe omulŭ acesta, care 'şĭ-a căştigatŭ o popularitate atâtŭ de mare în timpulŭ din urmă nu putemŭ se'lŭ lăsămŭ se ni'lŭ iea naţionaliştii, ci trebue se'lŭ folosimŭ pentru scopurile partidei nóstre. Ei au lucratŭ cu minte şi consecuentŭ. D. Simonescu este înse acela, care n'a lucratŭ nicĭ cu capŭ, nicĭ n'a fostŭ consecuentŭ. O spunemŭ cu părere de reu, dér trebue se o spunemŭ. D. Simonescu ne-a doveditŭ, că se pricepe la administraţia comitatului şi amŭ fi doritŭ se nu ne fi doveditŭ nicĭodată câtŭ de reu se pricepe la politică.

Nu-i imputămŭ d-lui Simonescu, că a primitŭ unŭ mandatŭ de deputatu, dér îĭ imputămŭ că l'a primitŭ sub asemenĭ împrejurărĭ şi că a mersŭ pĕnă a glorifica în programa s'a de deputatŭ propriulŭ seu desastru la alegerea de vice-comite. Décă d-lŭ Simonescŭ, deputatulŭ, susţine, că guvernulŭ are „întenţiunĭ salubre", atuncĭ a fostŭ o mesură de salubritate şi aceea, că Simonescu, vice-comitele, a fostŭ scosŭ afară din prefectura dela Lugoşŭ. Dér d. Simonescŭ nicĭ consecuentŭ nu este, căcĭ décă a primitŭ odată sprijrnulŭ naţionaliştilorŭ la alegere, nu-i era iertatŭ, ca elŭ însuşĭ se desavueze acestŭ sprijinŭ desavuându-'şĭ aşa dîcêndŭ propria persónă căcĭ din momentulŭ cândŭ a fostŭ resturnatŭ de către contrarii Românilorŭ elŭ nu 'şĭ aparţinea numai sieşĭ, ci şi acelora carĭ s'au grupatŭ în jurulŭ lui.

Pasulŭ neprecugetatŭ alŭ d-lui Simonescu, care a causatŭ aşa de mare bucuriă colegiului funcţiunarilorŭ în activitate şi neactivitate dela „Viitorul", este fórte regretabilŭ în tóte privinţele şi este chiarŭ nenaturalŭ. Sperămŭ înse că elŭ nu va aduce nicĭ unŭ reu partidei naţionale din Caraşŭ-Severinŭ şi că bravii Severineni vorŭ luptá de aicĭ incolo în unire şi mai strînsă pentru realisarea programei naţionale de sine stătătóre.

Cronica evenemintelorŭ politice.

Maiestatea S'a monarchulŭ nostru, petrece de câteva dile în München în familia fiicei sale, princesa Gisela. Dumînecă a petrecutŭ în cerculŭ familiei. Séra a visitatŭ teatrulŭ, unde s'a datŭ în onórea Sa o representaţiă de gală.

Nunţiulŭ camereî magnaţilorŭ privitorŭ la proiectulŭ de lege pentru căsătoriile mixte se va discutá în dilele aceste. Partisanii d-lui Tisza îşĭ batŭ capulŭ acum se găséscă o modalitate potrivită cum se se retragă „cu onóre" din acéstă neplăcutŭ afacere, puindŭ ad acta proiectulŭ. Kossuthianii au prinsŭ de veste şi s'au hotărîtŭ a urmărí pe Tiszaiştĭ în retragerea lorŭ cu cea mai mare energiă. „Egyetértés" anunţă, că Kossuthiştii voiescŭ se provóce o discusiune mai mare, cândŭ se va pune la ordinea dilei nunţiulŭ magnaţilorŭ, spre a silí atâtŭ pe guvernŭ, câtŭ şi elementele conservatóre ale camerei, ca se şi dea pe faţă opiniunile în cestiunile ce stau în legătură cu proiectulŭ. Totodată a decisŭ clubulŭ „Independenţilorŭ" ca se remână fidelŭ atitudinei sale de mai înainte şi se céră căsătoria civilă obligătóre.

„Pesti Napló" află că primatele Simor şi taverniculu Cziraky, care au fostu chiămaţi de către Maiestatea Sa la curtea din Viena, fúră primiţĭ în modŭ fórte graţiosŭ şi că amêndoi s'au reîntorsŭ fórte liniştiţĭ la Pesta. Audienţa comitelui Cziraky a duratŭ trei cuarturĭ de oră, aceea a primatelui peste o óra.

Chiămarea primatelui Ungariei Simor şi a tavernicului comit. Cziraky la curtea din Viena este interpretată de către foile de căpetenia oposiţiunale din Pesta în diferite modurĭ. „Pesti Naplo" dice: „După ce d. Tisza Kalman a luatŭ asupră-şi a delătură proiectulŭ, pentru care s'a luptatŭ, cercurile decidĕtóre dau acum la cererea ministrului-preşedinte impulsulŭ, ca se încete oposiţiunea faţă de guvernŭ în camera magnaţilorŭ, séu celŭ puţinŭ oposiţiunea ce-o face clerulŭ. Dealtmintrelea cu privire la chiămarea, lui Cziraky în ori-ce casu avemŭ convingerea că ea nu va schimbá disposiţia oposiţiunală a camerei magnaţilorŭ faţă de gu-

vernŭ. — „Egyetértés“, organulŭ de frunte Kossuthistŭ, ḑice: De sigurŭ că nu de aceea a fostŭ chiămatŭ primatele și taverniculŭ la Viena ca monarchulŭ sĕ se consulte cu dênșii asupra unei schimbărĭ a ministeriului, căcĭ în casulŭ acesta coróna arŭ fi întratŭ în tractațiă cu ómenĭ de statŭ, carĭ arŭ puté se formeze unŭ nou cabinetŭ séu sĕ facă parte din elŭ. Asemenea nu se póte admite că coróna i-a chiămatŭ, ca sĕ-i înduplece sĕ priméscă legea pentru căsătoriile mixte séu ca se nu mai facă oposițiune acestei legĭ. Regele scie fórte bine că cu chiămarea primatelui și a taverniculni încă nu va puté decide partea cea mai mare a magnaților de a-și schimbă atitudinea în favórea guvernului. Cu tóte astea învitarea acestorŭ doi demnitarĭ nu îndică nicĭ o schimbare de cabinetŭ pentru timpulŭ celŭ mai de aprópe. Nu se póte admite nicĭdecum că înaltulŭ clerŭ arŭ fi în stare a face oposițiune seriósă, regulată și durabilă unui guvernŭ, fiă elŭ orĭ de ce partidă. Și între magnații noștrĭ conservativĭ tocmai comitele Cziraky este omulŭ acela, care în acéstă privință merge totdéuna mână în mână cu clerulŭ. Cariera lui politică și schimbările la fața prin care a trecutŭ ne dovedesce acésta.“

Organulŭ ministrului-președinte „Nemzet“ susține din parte-i, că primatele Simor și comitele Cziraky a fostŭ învitațĭ la Viena, ca regele sĕ le spună, că încă totŭ mai are încredere în domnulŭ Tisza. De altă parte „Nemzet“ desarméză însușĭ acéstă scire ḑicêndŭ că magnații n’o ieau în seriosŭ.

Din Agramŭ se scrie, că între diferitele partide croate se observă o mare mișcare. Starcevicianii sunt în ajunŭ de a se fusiună cu membrii partidei Mrazovicĭ, în care n’a mai rĕmasŭ decâtŭ acesta cu trei alții. Partida națională pregătesce o declarațiă séu manifestŭ.

In ședința sa dela 12(29) l. c. camera ungară a votatŭ budgetulŭ ministeriului de culte; totodată a primitŭ și proiectulŭ de lege pentru contractarea unui împrumutŭ de unu jumĕtate de milionŭ spre a se clădĭ cu acéstă suma scóle de statu ungurescĭ nouĕ.

Sunt câteva ḑile de cândŭ organulu d-lui Tisza „Nemzet“ a publicatŭ unu articulŭ, în care se plânge amarŭ despre urmările, ce le are mișcarea federalistă în Austria și pentru Ungaria și ḑise că domnii din Pesta nu potŭ sĕ mai fie indiferențĭ față de cele ce se petrecŭ în cealaltă parte a monarchiei. Se pare că totodată cu „Nemzet“ a fostŭ înspiratŭ dela Pesta și ḑiarulŭ francesŭ „Journal des Débats“, care câte odată vorbesce, cumŭ se ḑice, dela inima d-lui Tisza. Așa și acum din incidentulŭ discusiunei asupra limbelorŭ în parlamentulŭ din Viena scrie: „Evenemintele cele mai noue și politica guvernului austriacu au provocatŭ o schimbare adêncă în sistemă séu celŭ puținŭ în practicarea dualismului. Nu numai Cislaitania, ci și Transilvania arată o aplecare pentru federalismu. In Cislaitania amenință Cehii pe Germanĭ ér în cealaltă parte Croații pe Maghiarĭ (informația tace despre celelalte naționalităţĭ). Câtŭ pentru Croațĭ Tisza e destulŭ de capabilŭ spre a-i înfrânge (vederemo); ce se va întêmplă însĕ în Cislaitania? Comitele Taaffe va învinge érășĭ fără îndoiélă, dér ar însemnă a închide ochii, déca n’amŭ voi a recunósce, că sistemulŭ sĕu, care a dobênditu la începutŭ resultate satisfăcĕtóre deșteptă pretensiunĭ, pe carĭ nu le mai póte mulțumĭ și provócă reacțiunĭ periculóse“.

Resultatele congresului economicŭ dela Iașĭ le resumă „Curierulŭ Financiarŭ“ în urmatórele: In adevĕrŭ, congresulu din anulŭ acesta a eșitu din starea de recunóscerĭ și ’și-a datŭ o programă, care resumându în 16 articule, voința națiunei, strălucesce astă-ḑi pe drapelulŭ mișcărei nóstre economice, după cum programa bĕtrânilorŭ noștri a strălucitŭ pe drapelulŭ mișcărei politice de la 1848. Elŭ și-a mai datŭ și o organisare internă cu unŭ centru de acțiune la Bucuresci și cu ramificărĭ în tóte județele țĕrei, menite a înlesnĭ și fortificá acțiunea lui pentru realisarea ḑisei programe. In alte cuvinte, Congresulŭ din anulŭ acesta strălucesce prin douĕ marĭ lucrărĭ fundamentale; 1. Organisarea și constituirea lui pe base eminamente liberale. 2. Statornicirea unui planŭ de campaniă cu o programă bine determinată.

„Aceste resultate împrăștiindŭ întunericulŭ, în care ne învĕrtiamŭ, și națiunea română sciindu acum bine ce voesce și ce trebue sĕ facă. Congresulŭ póte și trebue de acum inainte sĕ fie consideratŭ ca instituțiune de utilitate publică, menită a dá ródele cele mai bune pentru țĕră. Congresulŭ, mai nainte de a se despărțĭ a decisŭ, ca viitórea întrunire sĕ aibă locu la Galați, și a alesŭ noulŭ Comitetŭ centralŭ cu urmatórele persóne: Președinte d. C. Porumbarŭ; membrii dd. C. Butculescu, C. Troteanu, Th. Nica, Al. Lupașcu, M. Minovici, directorulŭ Curierului Financiaru, C. Olănescu, D. Protopopescu și Remus Opran.

„Resboiul Weiss“ spune că luna trecută o cétă de vre-o 40—50 de Ungurĭ au trecutŭ hotarĕle României pe la punctulŭ numitŭ Chiăia din districtulŭ Buzĕŭ, plaiulŭ Buzĕŭ, înaintândŭ până la apa numită Artagulŭ, unde au datŭ focŭ la nisce ferestrae ale d-lorŭ N. Niculescu și Andreiu Leu, prefăcêndu-le în cenușă, împreună cu o cantitate de scândurĭ, ce se aflá acolo. Positivŭ, este că faptulŭ de mai susŭ s’a constatatŭ de cătră sub-prefectulŭ localŭ, care a înaintatŭ prefecturei duoĕ procese verbale, relative la acéstă devastare.

În urmz faptului că într’unŭ timpŭ abia de $1\frac{1}{2}$ lună au fostŭ împușcate de mânĭ socialiste duoĕ organe ale poliției din Viena, dela despărțĕmêntulŭ Florisdorf, guvernulŭ austriacŭ are, după cum se vede, intențiunea sĕ introducă o stare escepțională pentru localitatea numită. Presa vienesă este spăriată prin acéstă scire. „N. fr. Presse“ ḑice: „Este starea escepțională într’adevĕrŭ în perspectivă? După tóte câte audimŭ, este mai multŭ decâtŭ o simplă veste, cândŭ se istorisese, că guvernulŭ se gândesce cu tótă seriositatea a întêmpiná crimele neobicinuite, ce s’au sĕvêrșitŭ în timpulŭ din urmă în Viena și în préjma ei, érăși cu mijlóce neobicinuite. Nu mai póte esistá nicĭ-o îndoiélă în privința aceea, că ce se înțelege sub acestea. Mijlócele neobicinuite sunt cele obicinuite; a se provedé guvernulŭ cu o mai mare plenipotență, a se înăsprĭ mĕsurile polițienescĭ, a se restrînge și mai tare dreptulŭ de reuniunĭ și de adunărĭ, libertatea cuvêntului și a presei, a se suspendá cu totulŭ drepturile generale ale cetățanilorŭ garantate de constițiune, carĭ drepturĭ și așa sunt stirbite prin legislațiunea specială, de nu le mai cunoscĭ. Pe guvernŭ nu-lŭ împedecă nicĭ o lege fundamentală politică în a luá astfelŭ de mĕsurĭ. Ba nicĭ legislațiunea nu trebue sĕ fie pusă în mișcare, căcĭ facultatea, ce guvernulŭ imperiului germanŭ a dobândit’o numai prin legea socialiștilorŭ, guvernulŭ austriacŭ o posede deja, grația îngrijirii, cu care nemijlocitŭ după crearea legilorŭ fundamentale politice s’a păstratŭ fiecare dintre libertățile singuratice garantate sub unŭ deosebitŭ lăcatŭ de siguranță.“

Organulŭ bismarckianŭ „Nordd. Allg. Ztg.“ combate vederile espuse de curêndŭ de d. Windhorst asupra pretinsei suveranității a bisericei, care nu se cuvine de câtŭ Papei, ér nicĭdecum statului. Papa a avutŭ odată suveranitatea, întru câtŭ a esistatŭ unŭ statŭ bisericescŭ. Suveranitatea pretinsă necontenitŭ de ultramontanismŭ pentru Papa, asupra întregului pămêntŭ, nu dă nicĭ unŭ titlu de dreptŭ, și nicĭ unŭ statŭ nu póte s’o recunóscă, căcĭ atuncĭ i s’ar dá Papei ș’unŭ dreptŭ iudiciarŭ și penalŭ asupra Suveranilorŭ. „In Prusia, astfelŭ închéiă articolulŭ, noi nu cunóscemŭ de câtŭ o singură suveranitate; în acéstă privință nu încape tocmélă.“

Ḑiarulŭ „Débats“ din Paris vorbindŭ despre călĕtoria d-lui Giers ḑice: „Unŭ felŭ de armistițiu tacitŭ s’a făcutŭ în peninsula Balcanilorŭ; pe câtŭ timpŭ Austria nu-și va reluá mersulŭ spre marea Egeă și Rusia nu va încercá sĕ recucerĕscă vechia-i predomnire la Belgradŭ nicĭ o complicare nu este de temutŭ între aceste duoĕ imperii, carĭ, avêndŭ amênduoĕ a învinge în intru numeróse greutățĭ, nu se vorŭ angagiá cu ușurință în aventurĭ periculóse pentru liniștea Europei.“

Se vorbesce, că Regele Italiei va întórce visita prințului de coróna germanŭ în luna lui Marte an. cur.

Pasagiulŭ din discursulŭ lui Castelar pentru care acesta a fostŭ chematŭ la ordine, sună așa: „Acusŭ pe împĕratulŭ Germaniei, că a căutatŭ sĕ ofenseze în persóna regelui pe națiunea cea mândră spaniolă, servindu-se de regele dreptŭ pretextŭ, spre a manifestá sentimente ostile contra Franciei. Ministrii spaniolĭ arŭ fi trebuitŭ sĕ ceară explicațiunĭ dela marele cancelarŭ germanŭ.“

Emilio Castelar a fostŭ ḑisŭ în discursulŭ sĕu din urmă că regele Alfonso n’a fostŭ primitŭ la curtea germană cu mai mare distincțiunĭ ca regele Sêrbici și că totuși unŭ rege spaniolŭ trebuiea sĕ pretindă mai multŭ decâtŭ unu simplu rege sêrbescŭ. Pentru acéstă asertiune, se anunță din Madridŭ, că Castelar a fostŭ provocatŭ la duelu din partea unui Serbŭ. Afacerea însĕ s’a aplanatŭ fără vĕrsare de sânge.

Mare mișcare electorală se pregătesce în Spania. Ministeriulŭ Canovas va avé de furcă cu liberalii și cu republicanii. În Franța se crede, că va isbucnĭ în Spaniă revoluțiune. Se istorisescŭ felŭ de felŭ de lucrurĭ; între altele se ḑice, că mareșalulŭ Serano ar voi sĕ deviă regentŭ cu ajutorulŭ stângei dinastice. Mareșalulŭ stă în viuă corespondență cu refugiații spaniolĭ, carĭ traiescŭ în Parisŭ.

Inalta Pórtă a adresatŭ o nouă notă guvernului sêrbescŭ, prin care ilŭ face atentŭ la împrejurarea, că dispositiunile legii relative la despăgubirea proprietarilorŭ mohamedanĭ emigrați, nu s’au observatŭ. — De alta parte Pórta este zorită, din partea Rusiei, ca sĕ plătéscă restulŭ din despăgubirea de resbelu. Conformu arangiamentului făcutŭ sunt a se plătĭ pe anŭ 350,000 livre sterl. din ḑeciuélă, décă acésta nu ajunge, restulŭ sĕ se plătéscă în numerarŭ. Rata ântâia de 350,000 livre sterl. avea sĕ se plătéscă la 31 Decembre 1883, însĕ numai a treia parte s’a plătitŭ, și Rusia pretinde, ca celelalte douĕ părțĭ sĕ se plătéscă numai de câtŭ în numerarŭ.

În Belgradŭ a începutŭ deja cu-o mare vioiciune agitațiunea pentru viitórele alegerĭ pentru Scupcină. Aceia, carĭ se mișcă mai multŭ sunt partisanii d-lui Ristici, carĭ contéză pe o sporire seriósă a partidei lorŭ în Scupcină. De altă parte guvernulŭ crede a scăpá c’o scurtă sesiune, nevoindŭ a presentá nicĭ unŭ proiectŭ politicŭ însemnatŭ, afară de bugete.

Se anunță din Petersburg, că comitele Tolstoi cugetă a convocá din nou câți-va esperțĭ, carĭ vorŭ avé a-și esprimá părerea lorŭ asupra situațiunei interióre și asupra trebuințeĭ de a se introduce reforme. Totuși elŭ voiesce sĕ-și reserve dreptulŭ de a numĭ singurŭ pe acești esperțĭ, carĭ sĕ se compună din șése guvernatorĭ și șése nobilĭ. D. Kokhanow, președintele comisiunii esistente pentru reforme, a protestatŭ însĕ contra convocării unorŭ asemene esperțĭ; d-sa cere, ca aceștia sĕ fie numițĭ de adunările provinciale. D. Kokhanow si-a retrasŭ proiectulŭ sĕu de reforme și l’a pusŭ în archivă sigilatŭ. Nu esistă decâtŭ trei esemplare din acestŭ proiectŭ, unulŭ se află în mânile împĕratului, alŭ treilea chiarŭ la d. Kokhanow. Adunarea provincială din Moscva a adresatŭ d-lui ministru de interne rugăciunea sĕ-i comunice acestŭ proiectŭ spre a-lŭ esaminá séu sĕ-i permită a numĭ delegațĭ spre a studiá bine proiectulŭ.

(Nihiliștĭ în Viena.) Inainte cu câte va sĕptĕmânĭ a fostŭ împușcatŭ unŭ impiegatŭ de poliția, cu numele Hlubeck la Florisdorf, în raionulŭ poliției din Viena, fără ca până acuma sĕ se pótă da de urma ucigașului. Ḑilele aceste a fostŭ împușcatŭ totŭ acolo și detectivulŭ Blöch, diminéța ducêndu-se la oficiu. Acum însĕ ucigașulŭ a fostŭ prinsŭ, căcĭ auḑindŭ nisce ómeni detunătura pistolului, și vĕḑêndŭ pe unŭ individŭ, că fuge, s’au luatŭ după elŭ și după multă alergătură le succese a-lŭ prinde. Asasinulŭ vĕḑêndŭ că are se fie prinsŭ se opri și slobozi din cele doue revolvere, ce le avea la sine, patru focurĭ asupra persecutorilorŭ sĕi, rănindŭ pe doui dintrênșii. Inaintea judelui de investigațiune ḑise, că detectivulŭ Blöch a trebuitŭ sĕ móră, căcĭ a fostŭ osên-

ditŭ la mórte de-o corporațiune secreta, alŭ carei membru și organŭ esecutivŭ este elŭ. Dênsulŭ spuse fără reservă, că societatea aceea secretă și-a făcutŭ de problemă străformarea societății actuale pe basa democrației sociale. Aci mai dîse între altele: „Eu sum numai o parte de totŭ neinsemnată a acelei societăți, care năsuesce spre acele țînte și cu tóte mijlócele le va ajunge.“ De însemnatŭ este, că ucigașulŭ nu vré de felŭ sĕ-și dea naționalulŭ. Se crede, că acestŭ ucigașŭ este identicŭ cu ucigașulŭ lui Hlubek. Va se dîcă acuma și Viena are nihilistii sĕi.

Din camera ungară.

Caracteristică pentru spiritulŭ, în care se conduce înstrucțiunea în Ardélŭ și Ungaria, este discusiunea, ce s'a încinsŭ în ședința dela 11/23 Ian. a. e. asupra posițiunei „Academia de dreptŭ din Sibiiu“ din budgetulŭ ministeriului de culte și înstrucțiune publică. Kossuthianulŭ Gabriel U g r o n, unulŭ din deputații Clușului s'a redicatŭ spre a pledá pentru cassarea câtŭ mai grabnică a numitei Academii din Sibiiu. Ceea ce-lŭ superă mai multŭ pe d. Ugron este împrejurarea, că Academia de dreptu din Sibiiu se susțîne pe cheltuéla statului și cu tóte astea între cei 55 auditori nu are decâtŭ 17 Maghiarĭ pe cândŭ 20 sunt Românĭ, ér 18 Sașĭ și apoi îlŭ superă, că unele obiecte se propunŭ încă în limba germană, de unde vine, că juristii dela Sibiiu nu sciu bine unguresce. Din 2 Românĭ și 7 Sașĭ, carĭ au primitŭ absolutoriulŭ numai 3 sciu vorbí unguresce cum se cade. Ugron aduce aminte ministrului de cuvintele ce le-a pronunțatŭ cu altă ocasiune, cândŭ a dîsu, că are de gândŭ a cassá acéstă Academia. S'a oferitŭ ocasiunea pentru cassarea acelei Academii, cândŭ doi profesorĭ Schuler și Zieglauer au fostŭ numițĭ profesorĭ la universitatea din Cernăuțĭ. Dér' în locŭ se se desființeze Academia nu numai au fostŭ ocupate catedrele vacante, dér s'au sistemisatŭ alte douĕ catedre filosofice noue. Ugron întrébă pe ministru, cândŭ are de gândŭ a desființă Academia din Sibiiu?

Ministrulu de instrucțiune T r e f o r t rĕspunde, că despre aceea a fostŭ totdéuna în clarŭ, că Academia din Sibiiu nu este spre mare folosŭ, ca cele mai multe Academii. Mărturisesce însĕ că de aceea nu s'a grăbitŭ cu desființarea Academieĭ de dreptu sibiene, pentru că décă ar fi cassat'o de es. înainte c'unŭ anŭ, s'ar fi născutŭ în tótă Europa o mare larmă, că Sașii érășĭ sunt persecutați, căcĭ li se desființéză propria Academiă, care la dênșii ocupă loculŭ unei universitățĭ. In privința financiară, adauge ministrulŭ, nu va fi mare deosebire décă Academia va fi desființată cu cincĭ lunĭ mai târziu. Ugron sĕ fie dér' liniștitŭ; Academia acésta nu va mai durá multŭ.

Cestiunea limbilorŭ în Austria.

Germanii centraliștĭ din Austria vorŭ cu orĭ ce prețŭ sĕ se decreteze limba germană de limbă a statului, după cum au făcutŭ Ungurii în dieta din Pesta cu limba maghiara. Spre scopulŭ acesta deputatulŭ Wurmbrand a făcutŭ o propunere, care mai ântâiu s'a discutatŭ conformŭ regulamentului și usului parlamentarŭ într'unŭ comitetŭ, care apoi a venitŭ cu opiniunea sa formulată înaintea senatului împerialŭ austriacŭ, unde s'au încinsŭ înfocate discutiunĭ între Germanii centraliștĭ și între autonomiștĭ séu federaliștĭ.

Pentru ca sĕ cunóscă publiculŭ nostru cetitorŭ armele, cu carĭ se combatŭ aceste douĕ partide vomŭ reproduce în estrasŭ părțile principale din cuvêntările mai însemnate, ce s'au țînutŭ în Reichsrath cu ocasiunea acestei importante desbaterĭ.

Dep. Tomasczuk (din Bucovina) este celŭ d'ântâiu vorbitorŭ. Elŭ pledéză pentru propunerea lui Wurmbrand. Elu dîce, că curentulu de adĭ din Austria are tendința de a imprimá cu încetulu monarchiei caracterulŭ slavicŭ: astfelŭ cestiunea limbei statului este nu numai o cestiune de cultură ci și o cestiune de putere. Slavii se mulțumescŭ deocamdată de a cere ca limba statului sĕ nu fie recunoscută anumitŭ; ei sunt destulŭ de înțelepțĭ, ca sĕ védă, că încă n'a sositŭ timpulŭ de a cere ca limba statului sĕ fie slavă. Cu timpulu însĕ, speră ei, maioritatea federațilorŭ din statulŭ federativŭ va hotarî, care sĕ fie limba statului, și atunci va pune în loculŭ limbei germane pe cea slavă.

„Pe mine mĕ îndémnă a votá pentru propunerea Wurmbrand consciința periclului s l a v i s ă r e i, de care este amenințată monarchia și vorbescŭ din durerósă esperiință. Sunt peste 100 de anĭ, de cândŭ B u c o v i n a este încorporată cu Austria și în timpulŭ acesta limbei germane i s'a asiguratŭ unŭ tĕrêmŭ însemnatŭ în oficii, în scólă și viață publică și totuși nu cunoscu nicĭ o singură familiă, nicĭ unŭ singurŭ omŭ în Bucovina, care în acești 100 de anĭ sĕ se fi germanisatŭ. *) De altă parte însĕ au fostŭ de ajunsŭ cei patru anĭ de cândŭ e la cârmă guvernulŭ actualŭ, spre a nasce la noi și mai alesŭ în orașele nóstre p e r i c u l u l ŭ p o l o n i s ă r e i (strigărĭ: fórte bine!) în stângă). Nu voiescŭ sĕ dau mare importanță împrejurărei, că dîarele polóne credŭ, că este tocmai acum timpulŭ de a discutá asupra î n c o r p o r ă r i i B u c o v i n e i l a G a l i ț i a (audițĭ! audițĭ! în stânga) Multŭ mai gravă e împrejurarea că în posturĭ, mai alesŭ în cele financiare se întrebuințéză cu consecuență și predilecțiune amploiațĭ polonĭ (audițĭ! audițĭ în stânga) și mai primejdiósă decâtŭ acésta este tendința de a face Bucovina e c o n o m i c e s c e d e p e n d e n t ă de G a l i ț i a. Cestiunea pare a fi neînsemnată. Acum se ventiléză cestiunea căilorŭ ferate locale. Îndată poporațiunea și dîaristica Galiției dispută Bucovinei dreptulŭ de a cere acéstă cale ferată, fiinducă banii li sunt de lipsă pentru liniele din Galiția. Ministrulŭ de comerciu s'a grăbitŭ de a face pe înspectorulŭ îndustrialŭ din Lemberg stăpînŭ și peste comerciulŭ și îndustriă Bucovinei și îndată ce se va realisá intenționata provincialisare a căilorŭ ferate, Bucovina va fi o dependență economică a Galiției. (Viue aprobărĭ în stânga). Déca a-șĭ fi descrisŭ ceva mai negru decâtu este în realitate, atuncĭ ședŭ în partea cealalta a camerei (autonomistă) destui compatrioțĭ bucovinenĭ, pe carĭ îi provocŭ sĕ me dea de minciună décă potu. (audiți! în stânga).

Trecêndŭ la cestiunea limbei statului dep. Tomasczuk arată, că orĭ câtŭ și-arŭ iubi fiacare limba și naționalitatea, ca celŭ mai scumpŭ tesaurŭ și orĭ câtŭ de adevĕratŭ arŭ fi că tóte limbele din Austria au deplină putere de viață și de desvoltare, totuși nimenea nu va puté negá că nicĭ una din ele n'a ajunsŭ la gradulŭ de desvoltare alŭ limbei germane. Limba statului nu póte fi așadér altă decâtŭ cea germană. Dice mai departe că prin primirea modalității propuse de maioritate **) se amenință și limba unitară a armatei. Elŭ sfĕrșesce cu cuvintele sĕ se dea statului, ce este alŭ statului și națiunilorŭ, ce este a națiunilorŭ.

Contele **Hohenwart** dîce, că discusiunea actuală nu va avé altŭ resultatŭ decâtŭ, că va întărîtá și umărĭ diversele grupe naționale și mai tare unele în contra celoralalte; apoi combătêndu pe deputatulŭ din Bucovina Tomasczuk, care a pledatŭ cu totu talentulŭ sĕu oratoricŭ și cu totă dialectică sa pentru recunóscerea limbei germane ca limbă a statului, Hohenwart dîce, că acuma nu este vorbă despre necesitatea limbei germane ca limbă de statŭ, că în privința acésta nu este nicĭ-o cértă, ci cérta este cu totulŭ despre altŭ ceva. Setractéză de aceea, décă mijloculŭ celŭ propune minoritatea este corectŭ spre a asigurá și pe viitorŭ pentru limba germână valórea recerută și necesară, și în privința acésta divergéză opiniunile din parlamentŭ. În privința limbei, care sĕ se întrebuinteze în armată dîce, că acésta este tréba administrațiunii militare, respective a comandantului supremŭ. Arată mai încolo, că din causă, că sunt o mulțime de definițiunĭ despre limba de statŭ maioritatea n'a voitŭ sĕ întroducă în legislațiune din nou o națiune vagă și confusă, care sĕ dea neincetetŭ pricină la necurmate certe, dér' nici minoritatea n'a sciutŭ sĕ dea o definițiune clară și precisă despre noțiunea „limbă de statŭ“ După aceea trece la votulŭ minorității și-lŭ combate și din considerațiuni legislatorice și sĕ alatură lângă propunerea minorității.

Dep. **Liehnbacher**, după ce accentuéză necesitatea ce se sîmte într'unŭ statŭ poliglotŭ de a se înțelege într'o limbă unitară, dîce, că după parerea lui art. 19 din constituțiunea austriacă se referă la limbele țĕrilorŭ nu însĕ la limba statului. Trebue sĕ combatŭ ca Austriacŭ, ca funcționaru de statŭ și ca Germanŭ idea cuprinsŭ în raportulŭ maiorității, care négă limba de statŭ. Vrețĭ definițiunea limbei statului? Statulŭ este o persónă ca și altă o persónă iuridică, dér cea mai înaltă persónă iuridică; ca are și trebue sĕ aibă o limbă. Ce-i dreptŭ statulŭ nu e așa născutŭ, ca omulŭ singuraticŭ, dér limba lui este aceea, care s'a desvoltatu cu statulŭ la înființarea lui și în desvoltarea lui istoricŭ, limba statului este dér așa dîcêndŭ născută, și crescută cu elŭ și nu este numai una învĕțată ca limba mijlocitóre și de conversațiă (aprobare în stânga) și décă esistă în Austria o asemenea limbă ce s'a născutu și a crescutu cu statulŭ, ca póte sĕ fie numai cea germană. (Aplause în stânga). Décă limba mijlocitóre și de comunicare a statului va depinde încă și dela liberulŭ consêmțemêntŭ a popórelorŭ singuratice, spuneți-mi, în care limbă va vorbí statulŭ, décă odată va lipsi acestŭ liberŭ consêmțemêntŭ. Se stimămŭ dér limba statului și statulŭ va stimá apoi și limbele țĕrilorŭ (Landessprachen). (Aplause în stâga.)

După Liehnbacher vorbesce polonulŭ cav. de **Grocholski**. Definițiunea ce a dat'o Liehnbacher limbei statului, că este limba ce-o vorbesce statulŭ nu i-se pare potrivită pentru Austria. Statulŭ ca atare vorbesce orĭ în afară orĭ vorbesce în întru, Însĕ în afară la noi nu vorbesce statulu austriacŭ, ci monarchia austro-ungară. — Încâtŭ privesce vorbirea lui în întru érășĭ nu intră în definițiunea d-lui Liehnbacher. Fiăcare sentință la noi se face în numele împĕratului, în fiecare sentință însĕ vorbesce statulŭ și d-vóstre nu vețĭ susțîné, credŭ, că fiecare sentință trebue sĕ se aducă în limba germană. Acésta arŭ fi chiarŭ în contra tradițiunilorŭ austriace. În provinciele nóstre sudice a fostŭ totdéuna și este și adî limba judecătorésca cea italiană. Spuneți-mĭ dér d-lorŭ ce este dér' „limba statului“, căcĭ eu nu sciu?

Ce au înțelesŭ Ungurii sub cuvêntulŭ „limba statului“ cândŭ au decretat'o în lege nu sciu. Póte că ei au înțelesŭ sub aceea espresiune și limba oficiala. Dér la noi tóte ministeriale au recunoscutŭ, că limba oficială în oficii și la autoritățĭ este unŭ atributŭ alŭ potestății guvernului. Eu credŭ, că e bine așa, căcĭ lîmba este unŭ tesanŭ prea prețiosŭ pentru tóte popórele, decâtu ca se fie lăsată pradă pedecății séu póte liberului arbitrui unoru maiorității parlamentare casuule. In mâna monarchului, în mâna împeratului, care cuprinde tóte popórele sale cu aceeasi iubire, este mai bine păstratŭ acestă dreptŭ, în acéstă mână găsescŭ popórele Austriei pentru possibilitatea folosirii limbei loru, pentru acestŭ scumpu, dreptŭ garanția necesară.

Dep. **Dr. Rieger**: Deputatulŭ Lienbacher a luat'o fórte pe ușorŭ definițiunea limbei statului. Elŭ a dîsŭ că este limba ce-o vorbesce statulŭ. Limba statului este însĕ în Austria demulte feliurĭ. Avemŭ sépte limbĭ în acestŭ statŭ, carĭ tóte décă voițĭ sunt limbile statului. Déca dicețĭ că unitatea statului pretinde absolutŭ, ca sĕ asiste numaĭ o singura limbă, și décă susținețĭ, ca acésta a fostŭ așa din vechime, vĕ respundŭ că nu este adevĕratŭ. Austria esistă de multă vreme și totuși n'a avutŭ niciodată o limbă unitară. Actele cele mai însemnate acte de statu au fostŭ compuse în limba latină, boemŭ, ungarŭ, cele mai însemnate tractate se incheiă în limba francesă și avemŭ și unŭ împeriu austro-ungarŭ. Décă prin urmare statulŭ nu póte esistá fără de limbă a statului, atunci nicĭ împeriulu nu póte esistá fără de o limbă a împeriului, și étă că noi n'avemu o limbă a imperiului.

Definițiunea așa de simplă nu se potrivesce prin urmare. Acéstă definițiune este ca saculŭ, care se împle după pofta proprietarului lui. N u v o i m ŭ a c e s t ŭ c u v ê n t ŭ d e p a r t e b ă t ă t o r ŭ ș i e c u i v o c ŭ. D-vóstră cerețĭ dela noi, ca sĕ primimŭ deocamdată saculŭ (definițiunea largă a „limbei statului“), căcĭ apoi d-vóstră îlŭ vĕ 'țĭ împlé, Décă este așa atuncĭ trebue sĕ fimŭ precauțĭ trebue sĕ scimŭ cu cine avemŭ de a face.

(Va urmă.)

*) Afirmațiunea acésta a d-lui Tomasczuk este așa de cutezată, încâtŭ nu ni-o putemŭ esplicá de câtŭ prin următórea împrejurare: D. Tomasczuk este de nascere Românŭ și elŭ recunósce acésta, dér credeulŭ lui politicŭ este că unŭ Românŭ înțeleptŭ trebue sĕ-și însușéscă cultura germană și sĕ militeze pentru limba germană. Astfelŭ d. Tomasczuk a ajunsŭ deja așa de departe, încâtŭ și simte nemțesce, dér elŭ prin acésta încă n'a încetatŭ de a fi de origine românŭ — prin urmare nu este germanisatŭ. Mărturisimŭ, că nu înțelegemŭ acéstă logică înaltă. Red.

**) A se vedé acésta propunere în „Cronica“ din Nr. 6 alŭ „Gaz. Trans.“ 1884. Red.

Eată programa-nostimadă a d-lui Simonescu, de care vorbirămŭ mai susu, dupa „Viitorul“:

„Posițiunea mea e ușurată fórte prin aceea împrejurarea, că nefiindŭ strainŭ înaintea alegĕtorilorŭ cercului Bocșauŭ me potŭ provocá în privința țînutei mele politice în viitoriu la trecutulŭ meu petrecutŭ în cerculu d-niei Vóstre. Vĕ este cunoscută dér activitatea mea de 15 anĭ desvoltată în servieiulŭ comitatensŭ, precum și capacitatea mea modestă, cu carea m'am năsuitŭ totdéuna a realisá totŭ ce erá spre folosulŭ

bine priceputŭ alŭ patriei și alŭ locnitorilorŭ comitatului nostru. Convincțiunea cea mai firmă fŭ și este, că partida liberală cu guvernulŭ în frunte, se năsuescŭ din tóte puterile spre desvoltarea binelui atâtŭ materialŭ câtŭ și spiritualŭ în tóte ramurile vieței publice, fiindŭ năsuințele lorŭ încoronote de resultate evidente. Conformŭ convincțiunei mele aflu de lipsă a declară sĕ ne unimŭ cu partida liberală, intinḑîndŭ mână de ajutorŭ guvernului în realisarea intențiunilorŭ sale salubre (?) și ajutându-lŭ, ca în concordiă perfectă (?) sĕ pótă deslegă cestiunile pendente. În declarațiunea acésta voiescŭ a resumă tóte cestiunile partidei liberale, cari în programa s'a sunt desfașurate mai pre largŭ, așa încâtŭ nu vĕdŭ lipsă de a le mai serută mai deaprópe. Astfelŭ e programa mea.“

† Baligot de Beynes.

Mórtea rapi încă pe unŭ distinsŭ filo-românŭ pe Baligot de Beynes, fostulŭ secretarŭ alŭ lui Cuza-Vodă. Baligot de Beynes posedea întrégă corespondența a lui Vodă-Cuza cu străinătatea. Se asigură, că dênsulŭ a scrisŭ o însemnată carte asupra faptelorŭ domniei lui Cuza-Vodă care se va publica acum. Însemnămŭ mai departe că Baligot de Beynes a fostŭ și amiculŭ causei Românilorŭ din Ardélŭ. Étă ce a scrisŭ ilustrulŭ bardŭ dela Mircescĭ unuia dintre redactorii ḑiarului „Independance Roumaine“ despre meritele și simțimêntele regretatului decedatŭ:

Scumpulŭ meu Ventura! Adevĕrații prietenĭ ai Românici sunt rarĭ!... vorbescŭ de acei ómenĭ excepționalĭ, carĭ au consacratŭ activitatea și sciința lorŭ apĕrărei drepturilorŭ țerei nóstre în timpulŭ luptelorŭ nóstre de totŭ felulŭ. În Francia se póte numi unŭ Saint-Marc Girardin, unŭ Michelet, unŭ Quinet, unŭ Ubicini, unŭ Billecocq etc.; dér, numĕrându-i pe degete, nu credŭ, că se póte ajunge până la ḑece. În acéstă pleiadă, unulŭ din cei carĭ au lucratŭ mai multŭ în favórea regenerațiunei nóstre, după câtŭ sciu eu, este fostulŭ secretarŭ alŭ prințului Cuza, Artur Baligot de Beynes, care a murită în Parisŭ la 7 Ianuariu. Amŭ făcutŭ, la 1848—1849, o companiă de șese lunĭ cu elŭ în presa parisiană (Naționalulŭ, Timpulŭ, Reforma, Constituționalulŭ, etc.) pentru a interesă pe Francesĭ în causa nóstră, și péna lui Baligot, neobosită și vigurósă, nu ne-a datŭ nicĭodată de smintélă. Mai târḑiu, mergêndŭ sĕ se stabiléscă la Constantinopole, a fundată ḑiarulŭ numitŭ „Curierulŭ Orientului“, care cu tótă censura turcéscă, a fostŭ unŭ vrednicŭ luptătorŭ alŭ Românieĭ. În fine, în calitatea sa de secretarŭ alŭ prințului Cuza, a redactatŭ, după ideele politice ale prințului, o mare parte din corespondența s'a cu cabinetele europene; între altele, faimosulŭ rĕspunsŭ la scrisórea vizirială a lui Fuad-Pașa; cunóscețĭ negreșită acéstă piesă diplomatică, a căreia stilŭ și demnitate facŭ unulŭ din cele mai însemnate documente ale istoriei nóstre. Vĕ dau aceste detalii, pentru ca să vĕ serve a publică în „Indépendance Roumaine“ unŭ micŭ articulŭ asupra reposatului. Este unŭ actŭ de justiţiă acesta, care i se cuvine de dreptŭ din partea Românilorŭ, și sunt sigurŭ, că elŭ va dovedi cu prisosință sentimentulŭ de gratitudine ce țéra nóstră păstréză pentru adevĕrații sĕi amicĭ. V. Alesandri.

Diverse.

(Balulŭ Reuniunei femeilorŭ române) de Sâmbĕtă a fostŭ și de astădată la înalțimea vechiului sĕu renume. Cea mai mare parte din Dómnele și domnișórele mai tinere au apărutŭ în gingașulŭ costumŭ naționalŭ. Erau representate și mai multe toalete de balu internaționale prea elegante. Romăncuțele nóstre se îmbracă cu multŭ gustŭ și abia ne-amŭ putea închipui o horă mai frumósă ca aceea, cu care s'a începutŭ balulŭ, décă ar' sci cu toții și cu tótele se-o și jóce cum se cade. Joculŭ „Romana“ sa esecutatŭ în rĕndulŭ acesta cu mai multă precisiune. Intre óspeții străinĭ distinși, cari au asistatŭ la petrecere, amŭ veḑutŭ pe d-lu comite și d-na comitesă de Bethlen, d-lu generalu de brigadă Fischer, dnii coloneli Döpfner și br. Hügel, locot.-colonelŭ Benda precum și alți oficerŭ superiorŭ din garnisóna. In fine observămŭ cu parere de rĕu, că iluminarea salei, Sâmbâtă séra, a fostŭ defectuósă, ceea ce a slăbitŭ incâtva efectulŭ toaletelorŭ damelorŭ.

(Ghici ghicitórea mea.) „Viitorul“ din Pesta trecêndușĭ în revistă pe credincioșii lui sprijinitorĭ ḑice în numĕrulŭ sĕu dela 12 l. c. între altele: „Telegraful Român“ identificându-șĭ programa sa cu a nóstră, ni va fi unu bunŭ sprijinŭ în întreprinderile nóstre.“ Aceste grațióse cuvinte reclamă în modu neîndoiosŭ primogenitura pentru așa ḑisa programă a „Viitorului“, căcĭ déca „Telegraful“ din Sibiiu vine a-șĭ identifică, care va sĕ ḑică a'șĭ îndreptă programa sa după a „Viitorului“, ca sĕ fiă congruentă cu ea, urméză, că programa „Viitorului“ s'a născutŭ înaintea actualei programe a „Telegr. Român“. „Viitorul“ este dér acelŭ Sphinx cu față românéscă, cu trupulŭ înfășuratŭ în sinóre unguresci și cu aripĭ de vulturŭ din „sas-utcza“, care cutrieră aḑi tóte căile și potecele și ḑice cătră fiăcine, pe care'lŭ întâlnesce: Ghicĭ ghicitórea mea: diminéța merge pe patru picióre, la amédŭ pe doue și séra pe trei, niciodată înse pe piciórele sale proprii? — Sphinxulŭ din vechime sfĕrtica pe toțĭ, carĭ nu puteau ghici, celŭ din vorbă este înse multŭ mai blândŭ, elŭ le ține numai câte o predică lungă asupra folóselorŭ nespuse ale „frățietății“, dér îi lasă se 'sĭ urmeze drumulŭ liniștitŭ mai departe. Și ni sĕ asigură, că Sphinxulŭ nostru va predica neîntreruptŭ și neobositŭ pĕnă ce nu vețĭ ghici ghicitórea lui.

(Convocare.) Dupa ce s'au întăritŭ statutele reuniunei femeilorŭ române din Brașovŭ și Săcele pentru ajutorarea vĕduvelorŭ scăpătate ortodoxe rĕsăritene din Brașovŭ și Săcele, subscrisa are onóre în virtutea § 41. din statute a convocă adunarea generală constituantă a acestei reuniunĭ pe Joi în 26 Ianuariu st. v. 1884 la 3 óre p. m. în sala de desemnŭ din edificiulŭ scólelorŭ române centrale din Brașovŭ (Gróveri.) Programa: 1. Raportulŭ președintei provisorie despre starea reuniunei. 2. Constituirea reuniunei prin alegerea președintei și a comitetului.

Brașovŭ în 16 Ianuariu 1884.

Susana A. Mureșianu
Președintă provisoriă.

(Societatea studenţilorŭ in medicină din Bucurescĭ) a serbatŭ Duminică în 15 Ianuaria, a IX-a aniversară a înființărei sale. În acéstă ḑi, pe lĕngă darea de sémă despre mersulu societvții s'a ținutŭ și o disertațiune de cătră d. N. Tomescu. Subiectulŭ disertației este: „Câteva cuvinte asupra parasitismului Tuberculosei. Bacilulŭ lui Koch.“

(Meseriașii românĭ în Galați.) Societatea junilorŭ meseriașĭ românĭ din Galați, în urma stăruințelorŭ neobositului ei vice-președinte d. Gr. Zvoranu, a obținutŭ — scrie „Posta“ — dela primăria de Iașĭ permisiunea de a-șĭ înstală gratuitŭ pănă la sf. Gheorghe viitorŭ, biuroulŭ și atelierulŭ sĕu cu tóte secțiunile în casele ḑisei primării aflătóre în Galați, strada Dogăriei. Acéstă faptă face mare onóre d-lui primarŭ și consiliului comunalŭ de Iașĭ. Atelierulŭ societăței junilorŭ meseriașĭ români conține secțiunile următóre: cismăria, stoleria, ferăria, și tinichigeria. Lucrulŭ se efectuéză promptŭ și bine.

(O mare bólă socială.) Sub acestŭ titlŭ „Posta“ din Galați scrie între altele: E vorba de bóla jocului de cărțĭ pe interesŭ, care a cuprinsŭ mai tóte păturile nóstre sociale. Orĭ unde se întórce cineva astăḑi: în cluburĭ, la cafenele și chiarŭ în familiă, nu vede altŭ mijlocŭ, prin care îșĭ petrecŭ ómenii timpulŭ de câtŭ joculŭ de cărțĭ. Și ceea ce e mai tristŭ încă, e că acéstă bólă a cuprinsŭ și sexulŭ femeninŭ. Acum chiarŭ învitațiile la serate familiare au începutŭ a se face espresŭ pentru a jucă cărțĭ. Și, fără a cită casurĭ speciale, căcĭ nomina odiosa sunt, dér se scie, că în orașulŭ nostru, de pildă, unele din casele de familiă s'au transformatŭ de câtva timpŭ în adevĕrate localurĭ, unde se despóie, cei ce întră, unii pe alții la joculŭ de cărțĭ. Consecințele ce decurgŭ din acestŭ rĕu sunt grozavŭ de marĭ. Nu mai vorbimŭ acum de prima consecință, care e ruinarea materială, și căreia sunt victime 95 din 100 jucătorĭ de cărțĭ. Dér apoi sdruncinarea și perderea chiar a sănătății, ce provine din nedormire, continuă palpitație și stare de escitare nervósă, este una din urmările cele mai grave și mai nenorocite a jocului de cărțĭ pe interesŭ. Nu mai puținŭ sunt desastróse și efectele morale ce decurgŭ din joculŭ de cărțĭ. Câte casurĭ de abrutisare, demență, sinucidere și divorțŭ n'a produsŭ acestŭ detestabilŭ vițiu. Câte familii nu sunt nenorocite din causa lui! Osebitŭ de acésta, a petrece timpulŭ cu joculŭ de cărțĭ, este, după noi, fapta cea mai nepotrivită cu destinațiunea omului în acéstă lume, căcĭ în adevĕrŭ ce póte fi mai nepotrivitŭ de câtŭ de a sta nopțĭ întregĭ în nedormire și escitațiă, fixatŭ la o masă în muțiă desĕvêrșită și a aștepta decisiunea sórtei órbe, care sĕ te facă sĕ câștigĭ séu sĕ perḑĭ? În alte părțĭ se facŭ societățĭ pentru a luptă contra beției, contra fumatului etc.; de ce óre la noi sĕ nu se facă o societate, în care membrii ei sĕ se angajeze de a lucră pe tóte căile pentru stârpirea jocului de cărțĭ. Chiar statulŭ ar trebui sĕ se gândéscă la una ca asta; și precum s'au găsitŭ deputațĭ carĭ au propusŭ în Cameră proiectulŭ de lege contra beției, asemenea amŭ dori sĕ vedemŭ, ca sĕ găsescŭ propuitorĭ contra jocului de cărțĭ. Și sĕ fie sigurŭ orĭ și cine că binele ce s'arŭ face prin încetarea cartoforici arŭ fi fórte mare.

Bóla de care vorbesce „Posta“ din Galați bântue din nenorocire în mare mĕsură și societatea nóstră de dincóce fără deosebire de naționalitate. Pilda rea vine dela clasa de frunte a patrioților privilegiațilorŭ, carĭ voiescŭ sĕ ne impue cultura lorŭ. E fórte tristŭ că rĕulŭ a începutŭ a se încuibă și între Românii nóstri și că mulțĭ dintr'înșii îșĭ pierdŭ banii câștigațĭ cu muncă precum și timpulŭ lorŭ celŭ scumpŭ în joculŭ de cărțĭ. Ei pierdŭ prin urmare îndoitŭ și întreitŭ, căcĭ pierdŭ mai ântâiu părale, apoi îșĭ pierdŭ timpulŭ care face părale și în fine îșĭ pierdŭ sănătatea și liniștea, care e bunulŭ celŭ mai scumpŭ alŭ omului.

(Recolta tutunului din Basarabia) pentru anulŭ trecutŭ se evaluéză, după spusele ḑiarului „Rusky Curier, la 6.000,000 pudurĭ și póte fi prețuită la 12.000,000 ruble séu 45,000,000 lei noi.

(Vaccinare.) Cetimŭ în „Românulŭ“: De și cam târḑiu, primăria capitalei a luatŭ o dispositiune fórte lăudabilă: medicii comunei âmblă din casă în casă și vaccinéză séu revaccinéză copiii. Recomandămŭ părinților a-și vaccină copiii, carĭ póta scăpă ast-felŭ de multe bóle lipicióse.

(O femeă uitată în temniță.) Din Budapesta se raportéză următórea întêmplare, care deși póte nu se mai pomenesce în alte staturĭ, dér în Ungaria de de sigurŭ nu e fără părechiă: Maria Schwartz, născută Kovács, a fostŭ arestată la 7 Augustŭ 1883, fiindŭ bănuită că a furatŭ dela stăpîna sa, și a fostŭ predată judecătoriei criminale din Budapesta! Ea numai decâtu fŭ ascultată de judele de investigațiune Apáthy, care convingêndu-se de nevinovăția ei, după a doua ascultare ordonă, sĕ fie îndată eliberată. Elŭ îi comunică acésta resolutiune și-i ḑise, că ea trebue sĕ arate tribunalului locuința sa. Totodata judele a predatu certificatulŭ de eliberarea femeii după cum e usulŭ, temnicerului, care o escortă. Certificatulŭ avea sĕ fie predatŭ părcălabului. Acésta însĕ nu s'a întêmplatŭ, căcĭ elŭ, după ce a băgatŭ pe femeă érăși în chilia ei, a înmânatŭ certificatulŭ de eliberare temnicerului Alföldi, care stĕtea în curtea temniței, ca sĕ-lŭ predea inspectorului, ceea-ce însĕ nu s'a întêmplatŭ, căcĭ certificatulŭ s'a perdutŭ. Și astfelŭ sĕrmana femeă pe bună dreptate a trebuitŭ sĕ șédă în temniță șése lunĭ de ḑile“; și numai din întêmplare s'a descoperitŭ acéstă negligință. Inspectorulŭ temniței Horváth visitândŭ singuraticele chilii ale temniței, află pe Maria Schwartŭ, care i se plânse amarŭ, că ea aprópe șése lunĭ de ḑile n'a fostŭ nicĭ la judele instructoru nici la procuroru. Se înțelege de sine că acum numai de câtŭ a fostŭ eliberată. Câte persóne nu vorŭ fi rĕmânêndŭ prin celelalte orașe ale Ungariei (décă în Budapesta s'a pututŭ întêmplă așa ceva) uitate și bătute de D-ḑeu în temnițe necercetate și nejudecate!? Ne aducemŭ aminte, că într'unŭ orașu unguréscŭ din Ardealŭ unŭ țiganu pentru o pipă furată a statŭ doi ani în închisóre preventivă.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Tipografia: **Ioanŭ Gött și fiiŭ Henricŭ.**